

Ysiluokan tutkijat ihmettelevät, ällistelevät ja äimistelevät

TUULA-MARIA AHONEN

Kaksi kummajaista koko lukuvuoden eteläsuomalaisen koulun 9C-luokalla: nuorisotutkimusverkoston tutkimusprofessori Tommi Hoikkala ja yhteiskuntatieteiden tohtori Petri Paju. Tuloksena kirja, jolla on tärkeä viesti.

”Yhdeksäs luokka on koululaisen kannalta saranavuosi, jonka suoritettuaan hänen pitäisi siirtyä koulutusjärjestelmässä eteenpäin toisen asteen koulutukseen”, tutkijapari toteaa.

Monet oppilaat pelkäävät siirtyä yläasteelle, ja monet luennointijat pitävät yläasteen oppilaita kaikkein haastavimpana yleisönä. Eikä syyttä.

”Koululuokka on sellainen avokonttori, että pelkkä esillä ja tarkkailtavana olo on omiaan lisäämään stressiä. Tämä koskee sekä opettajia että oppilaita. Oppilaat ovat kehityksensä herässä vaiheessa eivätkä aina tiedä edes sitä, missä omat tossut tänään ovat. Nuoret tarkkailevat herkeämättä itseään ja toisiaan sekä keräävät tietoa, luuloja ja mielipiteitä itsestään”, tutkijapari kuvailee. ”He reagoivat kaikkiin luonnehdintoihin ja ne saattavat pysyä mielessä ja kollektiivisissa muistissa kauan.”

Herkässä vaiheessa oleva ihminen kaipaa tukea, esimerkiksi kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Saavatko ysiluokkalaiset tukea tästä?

”Ensivaikutelma ja kokonaiskuva on, että yhteys koulun ja kodin välillä heikkenee voimakkaasti alakoulusta yläkouluun siirryttäessä”, tutkijat kertovat. ”Yläkoulun arjessa vanhemmat

ovat etäällä, ja yhteisiä tilaisuuksia on todella vähän verrattuna esimerkiksi alakouluun.”

”Yläkoulun arjessa vanhemmat loistavat poissaolollaan niin liikuntapäivissä, teemapäivissä kuin ammatinvalinnanohjauksessakin. Tämä on jokin suomalainen perinne, joka ei liity mitenkään Härkälän yhtenäiskouluun erityisesti.”

”Kodin ja koulun välinen juopa yläkoulussa on erityinen ja omanlaisensa. Huomiota kiinnitti se, miten ihmiset molemmin puolin olivat joissain yhteyksissä lähes vahingoniloisia voidessaan osoittaa puutteita toisen osapuolen toiminnassa. Ei ollut väliä sillä, kuinka pieniä tai vanhoja oletetut laiminlyönnit olivat ja kuinka huonosti ne edustivat vanhempia tai opettajia. Oppilaiden vanhemmille oli luontevaa käyttää opettajasta halventavaa lempinimeä ja heti perään olla huolissaan siitä, miten opettajia ei nykyisin kunnoiteta.”

Koti ja koulu kasvattavat lapsia, mutta tutkijoiden mukaan prosessit eivät tiedä toisistaan eivätkä puhu toisilleen. Kommunikaatio puuttuu tai se on huonolaatuista tai kielteistä.

Ovatko opettajat sitten vahva yhteisrintama oppilaiden kasvun tukena?

Yläasteen opettajat eivät tunneta oppilaitaan kuten oma luokanopettaja ala-asteella tunsi.

Opettajien työ on yksinäistä työtä, eikä kommunikaatio tutkijoiden mukaan heidänkään piirissä toimi parhaalla mahdollisella tavalla.

Tommi Hoikkala & Petri Paju
Apina pulpetissa
Ysiluokan yhteisöllisyys
Gaudeamus, 2013

”Työrauhaongelma on merkittävä asia opettajien ja ammattikunnan kannalta. Se elää tilastollisella tasolla, prosentteina kyselyissä ja otsikoissa, mutta koulun arjessa se kätkeytyy luokkien ovien ja opettajien suljettujen reiviin taakse. Työrauhaongelmasta näyttää olevan helpompi kertoa kyselyssä kuin omalle kollegalle.”

Tilanne tarjoaa oppilaille mahdollisuuden peluuttaa ja ”kilpailuttaa” opettajia toisiaan vastaan. Yhdelle opettajalle salitaan asioita, jotka aiheuttavat ankaraa vastustusta toisen opettajan tekemänä.

”Työrauhaongelmista on vaikea puhua, koska ne kyseenalaistavat pätevän opettajan pätevyyden. Lähes puolet opettajista ei voi avoimesti kertoa asiasta leimautumatta huonoksi tai epäpäteväksi.”

Niin kauan kuin kukin vastaa asioista yksin suljettujen ovien takana, työrauha on aina yksittäisen opettajan, ei opettajayhteisön asia, ansio tai murhe”, tutkijat peräänkuuluttavat yhteistyötä.

Entäpä oppilaat tämän kaiken keskellä? Ovatko he hyviä kavereita toisilleen?

”Ryhmän merkitystä nuorelle tai oppilaalle on vaikea yliarvioida. Koulu on paikka, jossa ei ole hyvä olla yksin. Pelottavin asia on yksinäisyys”, tutkijat tietävät.

Nuorten keskinäiset suhteet eivät automaattisesti tuota yhteisöllisyyttä, vaan ne synnyttävät sekä mukaan lukemista että ulos sulkemista. Oppilaat eivät tutustu toisiinsa avoimin mielin. Päinvastoin, he lokeroivat toisiaan. Ihmisten kerran pää-

dyttyä tiettyihin lokeroihin heidät myös pidettiin niissä.

Ei kuulosta hyvältä, todella-kaan!

”Yhtä asiaa ihmettelemme, allistelemme, taivastelemme ja äimistelemme. Miten on mahdollista, että ala- ja yläkoulu on

pantu katkeamaan juuri kuutosen ja seiskan välissä? Ei sille ole ainakaan mitään pedagogisia tai kehityopsykologisia perusteita”, tutkijat kirjoittavat.

Kirjalla on selkeä viesti. Uudistus- ja korjaustyöhön on sijaa kaikilla rintamilla.

Keynesiläinen maailmanselitys lyhyesti

TEPPO ESKELINEN

Näinä hulluina vuosina talouskeskustelu käy intensiivisenä, usein ylikierroksilla. Myönteinen asia on kuitenkin se, että taloustieteen metodologisten valintojen ja koulukuntaerojen vaikutuksesta yhteiskuntapolitiikan suuriin linjoihin käydään entistä enemmän keskustelua, myös Suomessa.

Antti Alajan ja Esa Suominen *Taloutta työvälle* on perusteellinen katsaus tähän ongelmakenttään. Näkökulmana on uusklassisen taloustieteen perusolehtusten esittely ja niiden haastaminen jälkikeynesiläiseen teoriaan nojautuen.

Samalla kyse on sosiaalidemokraattisen vasemmiston yrityksestä tukevoittaa talouspoliittista selkänojaansa. Kirjan taustalla on ennen kaikkea sosiaalidemokraattinen Kalevi Sorsa -säätö. Kaikki demarit eivät katso hyvällä viime aikojen poliittisia muutoksia. Perinteisten hyvinvointivaltioiden poliittiselle käänteelle voidaan hakea selitystä uusklassisen taloustieteen valta-asemasta tavanomai-

sen ”globalisaation” syyttämisen sijaan. Hegemoninen taloustiede puskee yhteiskuntaa kohti kevyempiä hyvinvointijärjestelmiä, eikä suositusten vastustamisen seurauksista uskalleta ottaa selvää.

Siksi ”hyvinvointivaltion päivittämisestä” puhuttaessa tarkoitetaan varsin usein lähinnä kevyempää valtiota. Uuden vuosituhannen hyvinvointivaltio voisi kuitenkin yhtä hyvin perustua investointipolitiikan paluulle kansallisvaltiota suuremmassa kontekstissa. Esittämällä johdonmukaisesti tätä argumenttia Alajan ja Suominen kirja vähintään lisää substanssia keskusteluun hyvinvointivaltion tulevaisuudesta, vaikkei tämä olekaan kirjan ensisijainen aihe.

John Maynard Keynes on historiallinen hahmo, mutta hänen varjonsa on pitkä. Keynesin teoriasta on ammennettu mestarin poismonen jälkeen hyvin monenlaisia tulkintoja ja synteesejä. Eri luennat voivat johtaa täysin erilaisiin talouspoliit-

---

Antti Alaja & Esa Suominen
Taloutta työvälle
Markkinaliberalismin myyntejä
murtamassa
Into Kustannus, 2013

tisiin johtopäätöksiin.

Talusteoriaan vihkiytymäntöntä varmasti hämääkin esimerkiksi Alajan ja Suominen kirjalle keskeinen ”uuskeynesiläisyyden” ja ”jälkikeynesiläisyyden” välinen ero. Mikroskooppisten koulukuntaerojen nahinalta tai semantiikalta vaikuttava ero on kuitenkin ratkaisevan tärkeä.

Kyse on ennen kaikkea siitä, ajatellaanko talouspolitiikan olevan tilapäinen syklihuippujen tasaaja ”luonnollisten” tasapainojen hetkellisesti järkyessä vai kiistetäänkö tasapainotilojen olemassaolo ylipäänsä. Nyt kun esimerkiksi Etelä-Euroopassa kärsitään valtavasta työttömyydestä, jälkikeynesiläiset muistuttavat, ettei mitään automaattista tasapainopistettä saavuteta väistämättä: histo-